

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Katedra psychologie
Celetná 20, Praha 1

Posudek oponentky na diplomovou práci
Název práce: Sledování pornografie jako behaviorální model
Autorka: Bc. Karolína Janků
Oponentka: Mgr. Zuzana Štěrbová, Ph.D.

PŘÍNOSNOST práce spatřuji především v aktuálnosti tématu. Ačkoliv na téma sledování pornografie existuje velké množství studií, jedná se o značně plastický fenomén, což ilustruje variabilita nejen napříč kulturami, ale i v čase.

CÍLEM práce bylo zmapovat a vysvětlit motivaci, průběh a důsledky sledování pornografie.

PO FORMÁLNÍ STRÁNCE má práce rozsah 196 stran. Navzdory tomu, že je velká část literárních zdrojů primárních, nezanedbatelná část textu stojí na sekundární literatuře. Práce je tradičně členěna na teoretickou (6 kapitol) a empirickou část.

Citace jsou poměrně často uvedeny v nesprávném formátu (např. chybí rok či je citace neúplná). Některé citace nedávají smysl, např.: „*Jedním z druhů těchto platforem je i OnlyFans, která právě v období covid pandemie zaznamenala obrovský nárůst uživatelů (Atwood, 2012).*“ V tomto případě nerozumím tomu, jak může být citována studie z roku 2012, když covid pandemie v té době ještě vůbec nebyla. V seznamu literatury chybí některé zdroje (např. Poštulka, 2007). Velmi často chybí citace v samotném textu. Např. v pasáži „*Genderová odlišnost sexuálních fantazií, ukazující intrapsychické rozdíly v rámci sexuality, byla zjištěna četnými výzkumy. Jejich výsledky lze obecně sesumarizovat na základní odlišné prvky...*“ nejsou zmíněné výzkumy citovány.

TEORETICKÁ ČÁST má 50 stran, což bohužel není důsledkem důsledné literární rešerše, jako spíše nejasným vymezením tématu a velkého množství textu, který nenesé žádné odborné relevantní informace. Autorka pojednává širokou paletu různých témat, žádné z nich však nezpracovává do hloubky. Forma často spíše než odborný text připomíná článek z life-stylového časopisu. Zejména z tohoto důvodu zpracování teoretického úvodu hodnotím jako nedostatečný. První kapitolu (Sexualita) shledávám zbytečnou, jelikož sestává z naprosto nahodile vybraných definic sexuality pocházejících od autorů z různých disciplín. Žádný ucelený obraz ani závěr nepřináší. Současně mi opravdu není jasné, proč v případě evolučních teorií sexuality autorka vychází z práce autorů jako je Uzel či Šulová. I samotný výběr zdrojů tak ukazuje na povrchní a silně zjednodušující způsob zpracování kapitoly. Autorka navíc zcela nesystematicky přechází mezi obrovskými tématy typu evoluce, morálka či sociální role, aniž by je dostatečně pojednala a propojila. Stejně tak kapitola o historii pornografie je velmi zkratkovitá a nadbytečná. Není mi jasné, v čem je pro vlastní téma nezbytné historii představit. Dále není vždy jasné, co jsou autorčiny názory či domněnky a kdy vychází z literatury. Část o pornografii/erotice v umění je sama o sobě potenciálně velice zajímavá, ale pro vlastní práci opět irelevantní. Nadto text velice často není postaven na empirických studiích, což ostatně koresponduje s jeho esejistickou formou. Dále autorka představuje statistiky Pornhubu. Předně bych ráda upozornila, že se opravdu nejedná o meta-analýzy. Současně mají spíše orientační charakter, jelikož jak sami autoři uvádějí, mnoho lidí sleduje porno přes anonymní režimy, nejsou registrováni atd., tudíž je důvěryhodnost dat diskutabilní. Domnívám se, že v diplomové práci by měly být představeny i další zdroje, jako např. reprezentativní studie z různých zemí, či skutečné meta-analýzy. Ty ovšem autorka bohužel ignoruje. V celém teoretickém úvodu je představeno velice málo empirických studií, což vnímám jako zásadní nedostatek. Z kapitoly Sociokulturní kontext se čtenář nedozvídá takřka žádné

informace, ačkoli se jedná o potenciálně nesmírně zajímavé a důležité téma. Vzhledem ke skutečnosti, že je tématem práce behaviorální model, překvapilo mě, že byl pojednán na necelých třech stranách z 50stránkového teoretického úvodu. Bohužel jsou opět jednotlivé teorie stručně popsány, nejsou dostatečně podpořeny empirickými studiemi, nejsou nahlíženy kriticky atd. V celém textu chybí celá řada klíčových prací (např. Pfaus, J. G., Kippin, T. E., Coria-Avila, G. A., Gelez, H., Afonso, V. M., Ismail, N., & Parada, M. (2012). Who, what, where, when (and maybe even why)? How the experience of sexual reward connects sexual desire, preference, and performance. Archives of sexual behavior, 41(1), 31-62.).

„Dalším rozdílem v rámci pohlaví je i četnost konzumace pornografie. Ta je u mužů v mezinárodních studiích uváděna většinou mezi 86–98 % (Hald,2006). Představu o míře sledování u žen, konkrétně v České republice a na Slovensku, máme díky studii (Krejčovát al, in revision).“ Velice by mě zajímaly konkrétní výsledky zmíněných mezinárodních studií, mohla by je autorka stručně představit při obhajobě? Není mi jasné, proč u mužů vychází z mezinárodních studií, zatímco u žen pouze z jedné (nepublikované) studie, a to navíc postavené na české a slovenské populaci. Jak chce na základě těchto zdrojů vyvozovat jakékoliv závěry o mezipohlavních rozdílech?

„Setkat se s erotickým či sexuálně laděným obsahem bez toho, aniž by byl záměrně vyhledáván, je v dnešní době možné na denní bázi. Již před 120 lety Sigmund Freud poznamenal: „Lidský život se točí pouze kolem sexuality. Na tom se nic nezměnilo a nezmění. “Nejen, že jde o téma, které je přirozeně součástí našich životů, a tudíž se s ním můžeme setkat v rámci kinematografie, která lidské osudy ztvárňuje, ale je i přitažlivé pro naši pozornost. Není tedy s podivem, že se s ním setkáme třeba i v reklamě, která má snahu cílit na získání našeho zájmu.“ Domnívám se, že existují i relevantnější zdroje a vysvětlení, proč je sexualita v marketingu zajímavá. Mohla by autorka představit některé ze studií na toto téma? Současně upozorňuji, že zde opět není uveden zdroj.

V EMPIRICKÉ ČÁSTI jsou nejdříve představeny výzkumné cíle a hypotézy. I zde je zřejmé, že struktura práce nebyla dostatečně promyšlena a téma zacíleno. Ilustrací necht' je 37 postulovaných hypotéz. I kdybychom odhlídli od nelogického množství hypotéz, jako klíčový problém spatřuji ve skutečnosti, že jsou postulovány špatně, jelikož není zřejmé, za jakých okolností budou přijaty či zamítnuty (např. hladina signifikance). Metodika výzkumu není dostatečně přesně popsána. Např. u dotazníku je uvedeno, že *„Respondenti ve většině případů volili z 5 odpovědí jednu nejvhodnější.“* Co znamená „ve většině případů“? Metodika výzkumu by měla být popsána natolik detailně, aby jej mohl kdokoliv bez obtíží replikovat. Ačkoli je i empirická část velmi rozsáhlá, opět se v ní nachází celá řada informačně vyprázdněných pasáží. Koláčové grafy nejsou adekvátní formou prezentace výsledků. Informace by měly být vždy uvedeny pouze jednou, např. pouze v tabulce nebo pouze v textu (viz 9.2 Věk). Ráda bych se zeptala, proč respondenti neuváděli svůj věk, ale byly použity věkové kategorie? Je otázka na religiozitu ve formě ano či ne dostačující? Jak byla religiozita definována? Některé grafy (např. Graf 2) jsou velice nepřehledné. V případě vybraných grafů (např. Graf 4) by bylo přehlednější na osu y vynést procenta než absolutní počty. Není mi jasné, proč autorka netestovala některé hypotézy pomocí statistických metod (jak sama uvádí: *„Hypotéza nemusela být testována pomocí statistické metody. Že byla pornografie poprvé shlédnuta nezáměrně je zřejmé z četnosti odpovědí.“*). Považuji to za naprosto hrubý nedostatek. Z deskriptivních grafů se nedají vyčíst ani mezipohlavní rozdíly. Tabulky by měly být ve formátu APA (např. Tabulka 8). Tabulky nejsou řádně popsány a jsou velice nepřehledné (Tabulka 9). Bohužel to často znemožňuje pochopení jejich obsahu. Celkově lze říci, že ve výsledkové části je představeno obrovské množství výsledků, které jsou ovšem prezentovány velice nepřehledně. Klíčovým nedostatkem je absence statistické analýzy některých dat. V **DISKUSI** autorka své výsledky nediskutuje s předchozími studiemi, ale pouze je shrnuje.

O diskusi se tak v důsledku nejedná. Mohla by autorka u obhajoby představit nejvýznamnější zjištění a ty zasadit do kontextu současného stavu poznání?

CELKOVĚ by práci velice významně prospělo, měla-li by úžeji vymezené téma. Teoretický úvod je zpracován velice povrchně. Ačkoliv pokrývá obrovskou paletu témat, jen zřídka je tvrzení podpořeno relevantními empirickými zdroji. Současně jsou velice časté nedostatky v citování zdrojů. Empirická část je také nepřehledná. Klíčovým nedostatkem je, že autorka netestovala všechny hypotézy statistickými testy. Opravdu není akceptovatelné dělat závěry na základě vizuální inspekce deskriptivních grafů! Závěrem autorka shrnuje výsledky, nicméně je s předchozími studii nikterak nediskutuje.

Předloženou práci **HODNOTÍM DOBŘE** a **DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ**.

V Praze 31. srpna 2022

Mgr. Zuzana Štěrbová, Ph.D.